

El camí cap a la integració cultural

Jana KUKLOVÁ

Els estrangers que visiten els països de llengua catalana, hi viuen temporalment o, fins i tot, hi emigren han d'afrontar la cultura en català sí o sí. La cultura la poden ignorar, tot i que ignorar-la totalment ha de ser molt difícil. La poden conèixer d'una manera passiva i respectar-la o poden integrar-s'hi, és a dir, conèixer-la d'una manera activa. A quin nivell arribin depèn de la seva actitud, motivació personal i de les circumstàncies de la seva visita. Aquesta ponència us aporta la meua experiència. És a dir, l'experiència d'una persona que no viu ni a Andorra ni en cap dels països de llengua catalana i, malgrat això, s'ha integrat a la cultura en català. Soc de la República Txeca i els darrers anys he fet un camí cap a la integració a la cultura representada per aquesta llengua. Ha estat un camí que va començar en un punt de no saber-ne res, va passar per dos trams anomenats *ignorància* i *coneixement passiu*, i ha arribat.

Primer tram: "ignorància"

Tot el meu camí va començar quan acabava el penúltim curs d'institut a Txèquia. Estava planejant un viatge a l'estat espanyol amb el propòsit de practicar-hi el castellà. Ho necessitava per aprovar l'examen final de castellà a l'acabament de l'últim curs. És com l'examen de la selectivitat, que, a Txèquia, té la seva part oral i cal agafar fluïdesa per aprovar-lo. Vaig decidir buscar un camp de treball, el qual considerava com la millor manera per practicar l'idioma i conèixer una mica més el país, cosa que m'anava bé per preparar-me per a l'examen.

Tenia dues restriccions personals: volia practicar el castellà i, al mateix temps, volia anar a un lloc que fos a prop del mar, ja que no l'havia vist mai. Vaig agafar una guia turística i recomanava el

mar Mediterrani i, al mateix temps, explicava que a la costa no s'hi parla només castellà, sinó també un altre idioma. I la mateixa guia deia que, baixant la costa, el dialecte de l'idioma anava apropant-se al castellà. Encara ara me'n recordo d'aquesta explicació de la situació lingüística i la veritat és que no l'entenia gaire. Avui ja sé que l'altre idioma era el català i amb aquell dialecte l'autor pensava en el valencià.

Al final vaig triar un camp de treball a Múrcia, ja que la guia deia que a Múrcia ja no hi havia cap altre idioma cooficial. Però ja no deia com era el dialecte o bé l'accent murcià. Va ser massa complicat i avui ja sé que qualsevol dels països de llengua catalana haurien estat una tria millor per practicar el castellà.

Va arribar el dia del viatge. Havia de fer escala a Barcelona. I, mentre esperava l'autobús a l'estació de Sants de Barcelona, vaig sentir una noia trucant per telèfon. Jo no tenia gaire coneixement del castellà, però era capaç de reconèixer que allò no ho era. Havia de ser el català, per a mi, aquell altre idioma que no m'interessava i que ignorava. Jo vaig fer el viatge a Espanya per aprendre espanyol i aquesta va ser la meua primera trobada amb el català.

Segon tram: "coneixement passiu"

Va passar gairebé un any i vaig aprovar l'examen de selectivitat amb un gran èxit. Vaig decidir continuar amb el voluntariat i em vaig apuntar als altres camps de treball internacionals. Aquell any vaig conèixer dos catalans i una catalana, dues noies valencianes i uns quants bascs. En aquest moment va desaparèixer la meua ignorància i, en canvi, va aparèixer el meu interès per la seva llengua i cultura. En teoria, havia estudiat les diferents cultures de l'estat espanyol per a l'examen de selectivitat, però la veritat és que no en sabia gaire. I vaig comprovar que, coneixent persones estrangeres, les seves històries i aventures, anava aprenent molt més que amb els estudis a l'escola.

Un dia normal i habitual quan ja cursava el primer any a la Universitat Politècnica de Praga vaig anar a la piscina universitària. I, entrant a la piscina, em va cridar l'atenció un cartell amb la llengua (el logo) del grup The Rolling Stones oferint cursos de català gratuïts i oberts a tot el públic. Així vaig descobrir el lectorat de català de Praga establert per la Universitat Carolina de Praga i el Govern d'Andorra.

Vaig decidir apuntar-me als cursos per aprendre quatre frases. No hi volia invertir gaire temps i fer-los una sorpresa als meus nous amics va ser el meu objectiu principal. I així va començar

l'època del coneixement passiu, que no va durar gaire, ja que, més endavant, em vaig adonar que el lectorat no ofería només cursos de la llengua, sinó també un programa cultural i un gran nombre de beques per a estades lingüístiques d'estiu. Al final del primer curs vaig guanyar una beca per a les Jornades internacionals de la llengua i cultura catalanes organitzades per l'Institut Ramon Llull. I considero que aquí, amb aquesta beca, va començar l'última fase del meu camí, és a dir, la integració cultural.

Tercer tram: integració cultural

En les jornades vivíem 24 hores diàries la cultura catalana. Ja no era només aprendre l'idioma a nivell escolar. Havíem de comunicar-nos en català, amb una sèrie de tallers vam aprendre els balls populars i vam visitar molts llocs interessants del Principat de Catalunya. Va ser una experiència inoblidable, que va superar totalment les meves expectatives. I, a més, es va complir el meu objectiu, ja que el mateix estiu vaig tornar a veure els meus amics catalans i la veritat és que va ser una gran sorpresa per a tots quan els vaig començar a parlar català.

Després de l'experiència a les jornades, vaig decidir fer un Erasmus a Barcelona i així tornar a viure la cultura catalana. El temps des de prendre aquesta decisió fins a marxar d'Erasmus va durar un any. Un any que vaig quedar atrapada pels cursos de català, i, sobretot, per les activitats culturals. Aquell curs, el lectorat va organitzar uns correfocs a Praga i un taller de castells. I aquestes van ser les activitats que em van marcar més de tot.

A l'estiu, abans del meu Erasmus a Barcelona, vaig tenir oportunitat de participar a la 40a edició de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent, a la Catalunya del Nord. He d'afirmar que vivint l'ambient de l'UCE vaig fer un gran pas en la integració a la cultura en català, ja que l'UCE té un ambient molt especial, un ambient on es troben persones, i així també dialectes i cultures, de tots els països de llengua catalana.

Des de l'UCE em vaig moure directament al món universitari a Barcelona, on vaig passar un quadrimestre. A part dels cursos a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial, em vaig apuntar a la colla castellera d'Arreplegats de la Zona Universitària, formada només per estudiants universitaris. Va ser mig any ple de viatges i noves experiències i el meu català va millorar tant que, en haver tornat a Praga, vaig aprovar l'examen del nivell C de llengua catalana i vaig obtenir el diploma de llengua catalana del Govern d'Andorra.

El camí no s'acaba mai...

Des de llavors, he fet dues estades lingüístiques a les Illes i tres vegades he tornat a l'UCE, una de les quals amb una beca de la Societat Andorrana de Ciències. Tres cops he pujat al Canigó, la muntanya mítica catalana, i, des de la meva estada a Barcelona he faltat només una vegada al Concurs de Castells a Tarragona; va ser l'any que el concurs coincidia amb el meu examen estatal de final del màster. El nombre d'amics meus als països de llengua catalana s'ha multiplicat i jo, cada vegada que vaig a qualsevol d'aquests països, ja no m'hi sento estrangera.

Avui en dia, soc capaç de llegir llibres en català, seguir pel·lícules en català i em sento ben integrada a la cultura que s'expressa en llengua catalana. La integració ha estat un procés que va començar amb els cursos al lectorat de català i encara no ha acabat i crec que no s'acabarà mai, ja que sempre hi ha curiositats per descobrir.

Fa uns anys, el lectorat de català de Praga es va reconvertir en el Centre Carlemany de Llengua Catalana i segueix amb l'ensenyament de la cultura i llengua d'Andorra i de la resta de països de llengua catalana. Jo mantinc el contacte amb el centre i, a vegades, participo en les seves activitats per mostrar-los la meva gratitud. Així puc ajudar a difondre la cultura d'Andorra i de la resta de països de llengua catalana entre els nous estudiants i, cada vegada que això passa, no puc evitar de pensar quants s'hi integraran algun dia igual que jo.

Jana KUKLOVÁ, enginyera de transports i professora i investigadora a la Facultat de Transports, Universitat Politècnica de Praga

